

Daňová sústava

Štátny rozpočet = centralizovaný peňažný fond štátu.

V SR je 1 štátny rozpočet, je doplnený sústavou miestnych rozpočtov. Zostavuje sa na 1 kalendárny rok. Činnosti, ktoré súvisia so štátnym rozpočtom, tvoria tzv. **Rozpočtový proces** môžeme ho rozdeliť do etáp. Štátny rozpočet je súčasťou verejného rozpočtu. Zahŕňa: rozpočet verejnej správy; rozpočty územnej samosprávy; fondy sociálneho a zdravotného zabezpečenia.

Rozpočtový proces:

1. **Vypracovanie návrhu štátneho procesu** vypracúva Ministerstvo financií SR na základe požiadaviek jednotlivých ministerstiev (rezortov). Zohľadňuje výsledky dosiahnuté v minulom období a očakávané výsledky v budúcnosti.
2. **Schválenie návrhu štátneho rozpočtu** návrh sa posudzuje vo vláde a vzniká vládny návrh ŠR. Ten sa prerokuje v jednotlivých komisiách parlamentu a potom sa predloží na schválenie parlamentu. Schválený návrh ŠR má charakter zákona. Zmeny v ŠR môže prijať len parlament. Menej významné môže prijať Ministerstvo financií SR.
3. **Plnenie štátneho rozpočtu a kontrola jeho plnenia**
4. **Vypracovanie a schválenie štátneho záverečného účtu** je záverečná správa, obsahuje výsledky rozpočtového hospodárenia za rok. Vypracúva ho Ministerstvo financií SR a schvaľuje ho parlament.

Z účtovného hľadiska je ŠR bilanciou príjmov a výdavkov. Má 2 časti: príjmovú a výdavkovú.

Príjmy	Výdavky
<p>A. Daňové príjmy</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ príjmy z priamych daní (FO, PO) ⊗ príjmy z nepriamych daní (DPH, spotrebné dane) ⊗ ostatné dane (miestne dane a clá) <p>B. Nedaňové príjmy</p> <p>C. Granty a transfery</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊗ prostriedky z rozpočtu EÚ 	<ul style="list-style-type: none"> - výdavky ministerstiev - výdavky kancelárie prezidenta, Národnej rady, Úradu vlády - výdavky iných vládnych organizácií - splátky pôžičiek

Konečný výsledok hospodárenia štátu môže mať podobu:

vyrovnaného rozpočtu = príjmy = výdavkom
 prebytkového rozpočtu = príjmy > výdavky
 schodkového rozpočtu = príjmy < výdavky

Najvyššiu položku v príjmoch predstavujú daňové príjmy okolo 80 %

Daň ako nástroj hospodárskej politiky

Dane tvoria najväčšiu časť príjmov štátneho rozpočtu. Vystupujú ako nástroj hos. politiky štátu a miestnych samospráv.

Miestna samospráva – miestne orgány, ktoré spravujú a riadia verejné záležitosti.

Hos. politika – súbor cieľov, nástrojov a opatrení štátu. Súčasťou hospodárskej politiky je daňová politika. Určuje aké druhy daní budú platiť podniky a občania. Ktoré budú prímom štátneho rozpočtu. Vláda rozhoduje o výške, spôsobe platenia a iných náležitosti daní.

Daň je povinná, zákonom určená platba. Platí sa v určitej výške a v určitom termíne.

Dane sú upravené daňovými zákonmi: Zákonom o dani z príjmov
 Zákonom o dani z pridanej hodnoty
 Zákonom o správe daní a poplatkov

Funkcie daní

Národnohospodárska funkcia = štát podporuje prostredníctvom daní výrobu a vývoz, a obmedzuje neželanú spotrebu určitých tovarov (tabakových výrobkov).

Sociálna funkcia = štát ovplyvňuje prostredníctvom daní príjmy jednotlivých skupín občanov. Môže pri tom využívať rôzne formy oslobodenia alebo zníženia výšky daní.

Ciele zdanenia

Daňová politika štátu sleduje základné ciele zdanenia:

fiškálne ciele (rozpočtové) = dane sú príjmy štátneho rozpočtu

mimofiškálne ciele = môžu podporovať investovanie, podnikanie, vedecko-technický rozvoj. Vyššie dane obmedzia spotrebu (cigarety, alkohol).

Daňové zásady

- ⊗ **Zásada spravodlivosti a proporcionality** spravodlivosť všetci platia 19 %, proporcionálnosť z akej sumy sa odvádza
- ⊗ **Zásada neutrálnosti** nemá sa pozerať kto platí, malo by sa platiť podľa rovnakých pravidiel
- ⊗ **Zásada vylúčenia duplicity zdanenia** aby sa 2x za to isté neplatila daň
- ⊗ **Zásada jednoznačnosti a jednoduchosti** každý kto platí dane by mal byť informovaný z čoho platí a v akej výške
- ⊗ **Zásada účinnosti** dane by mali viesť osobu, ktorá neplatí, aby ju zaplatila a nemala by ju motivovať k daňovým únikom

Klasifikácia daní

Podľa príjemcu

štátne dane (DPH)

miestne dane (daň za psa)

podielové dane (daň z motorových vozidiel) štátneho aj miestneho rozpočtu

Podľa predmetu (objektu) zdanenia

dane z príjmov – FO alebo PO

majtkové dane – platia sa z majetku, z nehnuteľností

dane zo spotreby – platia sa zo spotreby tovarov

Podľa subjektu

dane FO

dane PO

Podľa dopadu na subjekty dane

priame – platia subjekty za seba zo svojho príjmu alebo majetku, odovzdávajú priamo

nepriame – platia subjekty v cene výrobkov a služieb, ak odvádzajú prostredníctvom inej osoby = nepriamo

Podľa pravidelnosti platenia

pravidelné dane – platia sa v pravidelných termínoch (mesačne, štvrťročne, ročne)

nepravidelné dane – platia sa nepravidelne, ak vznikne dôvod zdanenia (mimoriadny príjem = výhra v lotérii)

Podľa zohľadňovania pomerov subjektu dane

osobné dane – adresné, prihlasujú na pomery daňovníka (daň z príjmov FO zohľadňuje počet vyživovaných detí daňovníkov)

reálne dane – neprihlasujú na pomery daňovníkov. Ide o tzv. dane z vecí, napr. daň z pozemkov.

Daňová sústava SR

- je súhrn daní, ktoré možno vyberať na území určitého štátu v príslušnom zdaňovanom období (mesiac, štvrťrok, rok).

- platí od 1.1.2004. Je výsledkom daňovej reformy. Niektoré dane boli z daňovej sústavy vyradené iné pribudli (spotrebná daň z elektriny, uhlia a zemného plynu).

Dane z príjmov	Daň z príjmov FO
	Daň z príjmov PO
Miestne dane	Daň z nehnuteľností
	Daň za psa
	Daň za užívanie verejného priestranstva
	Daň za ubytovanie
	Daň za predajné automaty
	Daň za nevýherné hracie prístroje
	Daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta
	Daň za jadrové zariadenie
	Daň z motorových vozidiel
Dane zo spotreby	Daň z pridanej hodnoty
	Spotrebná daň z vína
	Spotrebná daň z piva
	Spotrebná daň z liehu
	Spotrebná daň z tabakových výrobkov
	Spotrebná daň z minerálneho oleja
	Spotrebná daň z elektriny, uhlia a zemného plynu

Základné daňové pojmy

Subjekt dane = ten kto platí daň. PO a FO.

Daňovník = zaťaží ho daň (zaplatí)

Platiteľ = zodpovedný za výpočet dane a jej odvedenie správcovi, jeho nezaťaží

Daňový dlžník = FO alebo PO, ktorej vznikla povinnosť platiť daň

Predmet (objekt) dane = je to z čoho sa daň platí (z bytu..)

Základ dane = je kvantitatívne vyjadrenie predmetu dane. Môže sa vyjadriť hodnotovo (v €) alebo v naturálnych jednotkách.

Sadzba dane = je nástroj na výpočet dane. Môže byť 3jako: pevnou sumou (pevná daňová sadzba)
 percentuálne (pohyblivá daňová sadzba)
 kombinovane

Vedľajšie (doplnkové) daňové pojmy

Správca dane – sú to v SR daňové úrady, colné a miestne. Kontroluje správnosť výpočtu a správnosť platenia. Príma registrácie platenia dane. Príma platby dane, vracia preplatky, ukladajú pokuty a penále.

Miestna príslušnosť subjektu dane – určuje, ktorému správcovi dane subjekt dane patrí. Platí, že FO sa riadi miestom svojho trvalého pobytu a PO sa riadi miestom svojho sídla.

Zdaňovacie obdobie – za, ktoré je subjekt dane povinný daň vypočítať a zaplatiť (mesiac, štvrťrok, rok).

Daňové priznanie – je tlačivo, na ktorom subjekt dane vypočíta daň a ktoré predkladá správcovi dane.

Daňové oslobodenie – zbavenie povinnosti platiť daň. (niektoré pozemky a stavby = cintoríny, školy).
Vyskytuje sa aj registračná a oznamovacia povinnosť, daňová kontrola.

NEPRIAME DANE

Daň z pridanej hodnoty (DPH)

- nepriama daň
- má spotrebný charakter
- je všeobecná (univerzálna) daň
- je viacstupňová daň – odvádza sa na viacerých stupňoch výroby
- je neutrálna daň – nerozlišuje
- je nesociálna daň

DPH upravuje zákon o DPH

Predmetom DPH sú zdaniteľné obchody uskutočňované:

- ☼ v tuzemsku (SR)
- ☼ medzi SR a členskými štátmi EÚ
- ☼ medzi SR a 3 štátmi

Zdaniteľným obchodom je:

- dodanie tovaru (dodávka mliečnych výrobkov od výrobcu do obchodu)
- dodanie služby (oprava PC)
- nadobudnutie tovaru z iného členského štátu EÚ
- dovoz tovaru (dovoz tovaru z Číny)

Po vstupe SR do EÚ sa vstup tovaru z iného členského štátu EÚ na územie SR nezdaňuje ako dovoz tovaru, ale zaviedol sa nový spôsob zdanenia, samozdanie nadobudnutia tovaru. Tovar sa zdaňuje v krajine určenia, v krajine, ktorá tovar nadobudol.

Subjekt dane – zdaniteľná osoba

- je FO alebo PO, ktorá vykonáva nezávisle akúkoľvek ekonomickú činnosť, napr. dodáva tovar alebo poskytuje služby a dosahuje za ne príjem Nezávisle znamená, že činnosť sa neposkytuje na základy pracovnoprávneho vzťahu.

Registračná povinnosť – zdaniteľná osoba, ktorá dosiahla 12 po sebe idúcich predchádzajúcich kalendárnych mesiacoch obrat 35 000 €, je povinná podať daňovému úradu žiadosť o registráciu. Ide o povinnú registráciu. Ak sa zaregistruje osoba, ktorá nedosiahla 35 000 € ide o dobrovoľnú registráciu.

Identifikačné číslo DPH – daňový úrad prideliť platiteľovi dane identifikačné číslo pre DPH, ktoré musí platiteľ uvádzať na všetkých daňových dokladoch (faktúra).

Zdaňovacie obdobie

- zdaniteľná osoba, ktorá dosiahla obrat vyšší ako 331 939 €, platí DPH mesačne
- zdaniteľná osoba, ktorá dosiahla obrat nižší ako 331 939 €, platí SPH štvrťročne

Základ dane – cena, ktorá neobsahuje daň (cena bez DPH)
cena, ktorá obsahuje daň (cena s DPH)
colná hodnota (pri dovoze tovaru z 3 štátov)

Ak ide o zdaniteľné obchody, ktoré sa uskutočňujú:

- v tuzemsku, je základom dane dodanie za protihodnotu
- medzi tuzemskom a členskými štátmi EÚ, rozlišujeme samostatne
- medzi tuzemskom a 3 štátmi

Oslobodenie od dane – iba niektoré činnosti, ktorú sú uvedené v

Výpočet dane

Nepriama (fakturačná metóda). Základom je cena, ktorá neobsahuje DPH. Používa sa pri bezhotovostnom platobnom styku.

$DPH = \text{cena bez DPH} \times \text{sadzba dane (\%)}$

Priama – základom je cena, ktorá obsahuje DPH. Dokladom je pokladničný blok. Používa sa pri bezhotovostnom platobnom styku. $DPH = \frac{\text{cena s DPH} \times \text{sadzba dane}}{100 \times \text{sadzba dane}}$

Rozdiel výpočtu DPH závisí od toho či je daňový subjekt platiteľ DPH alebo nie. Ak je má nárok na odpočet DPH za prijaté zdaniteľné plnenia.

Platiteľ dane osobitne sleduje a eviduje: daň za prijaté zdaniteľné plnenia; daň za uskutočnené zdaniteľné plnenia. Ich vzájomným porovnávaním vykazuje vlastnú daňovú povinnosť alebo nadmerný počet.

Daň za prijaté zdaniteľné plnenie (daň pri nákupe) je daň ktorú zaplatí kupujúci predávajúcemu v cene výrobku alebo služby.

Daň za uskutočnené zdaniteľné plnenia (daň pri predaji) je daň, ktorú zahrnie predávajúci do predajnej ceny svojich výrobkov alebo služieb.

Odpočet dane – predstavuje daň zaúčtovanú a zaplatenú za prijaté zdaniteľné plnenia. Platiteľ dane má nárok na odpočet zaplatenej dane za prijaté zdaniteľné plnenia. Platiteľ dane má nárok na odpočet zaplatenej dane za prijaté zdaniteľné plnenia.

Môže nastať situácia: Ak je daň pri predaji vyššia ako daň pri nákupe – vzniká vlastná daňová povinnosť.

Ak je daň pri nákupe vyššia ako daň pri predaji – vzniká nadmerný odpočet.

Nadmerný odpočet, ktorý platiteľovi vznikne v príslušnom zdaňovacom období, si platiteľ odpočíta s vlastnou daňovou povinnosťou v nasledujúcom zdaňovacom období. Ak mu opäť v novom období vychádza nadmerný odpočet, daňový úrad mu konečnú sumu nadmerného odpočtu vráti.

Sadzba dane – na tovary a služby je 19 % zo základu dane. Vybrané tovary uplatňujú zníženú sadzbu dane 10 % zo základu dane (lieky, knihy, hudobniny).

Správca dane – príslušný daňový úrad v mieste bydliska FO alebo PO.

Daňové priznanie – platiteľ dane je povinný do 25 dní po skončení zdaňovacieho obdobia podať daňové priznanie a v tej istej lehote zaplatiť vlastnú daňovú povinnosť.

Spotrebné dane

Sú nepriamymi daňami, zaplatí ich spotrebiteľ v cene tovaru. Spolu s daňou z pridanej hodnoty predstavujú najvýznamnejší príjem štátneho rozpočtu.

V SR sa uplatňujú spotrebné dane pri výrobkoch:

- ☼ víno
- ☼ pivo
- ☼ lieh
- ☼ tabakové výrobky
- ☼ minerálny olej
- ☼ energie – elektrina, uhlie, zemný plyn

Spotrebné dane upravujú daňové zákony:

- spotrebnej dani z vína
- spotrebnej dani z piva
- spotrebnej dani z liehu
- spotrebnej dani z tabakových výrobkov
- spotrebnej dani z minerálneho oleja
- spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu

Predmet spotrebnej dane – sú výrobky vyrobené na daňovom území alebo dodané na daňové územie z iného štátu EÚ, alebo dovezené na daňové územie z 3 štátov.

Platiteľ spotrebnej dane – FO alebo PO, ktoré vyrábajú, nadobúdajú alebo dovážajú predmet spotrebnej dane. Tieto osoby nazývajú daňový dlžník.

Základ spotrebnej dane:

- z vína – množstvo vína vyjadrené v hektolitroch
- z piva – množstvo piva vyjadrené v hektolitroch
- z liehu – množstvo liehu vyjadrené v hektolitroch 100 %-ného alkoholu
- z tabakových výrobkov
  - počet kusov cigariet v spotrebyteľskom balení
  - množstvo tabakových výrobkov vyjadrené v kg.
  - cena cigariet uvedená na kontrolnej známke
- z minerálneho oleja – množstvo vyjadrené v litroch alebo kg.
  - množstvo v ňom obsiahnutej energie vyjadrenej v gigajouloch
- z energií – elektrina v kWh (kilovat hodine)
- uhlie v tonách
- zemný plyn v kWh alebo m³ (kubické)

Výpočet dane

Daň = základ dane x sadzba dane
 Výnimkou je spotrebná daň z cigariet:
 Daň = Špecifická časť dane + % časť
 sadzby dane
 Špecifická časť dane = počet ks
 cigariet v spotreb. balení x špecifická
 časť kombinovanej sadzby dane.